

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ

"Το παιδί
και η
αισθητική αγωγή"

Πνευματικό Κέντρο
Δήμου Αθηναίων

25 - 27 Απριλίου 1996

ΧΟΡΗΓΟΣ:
ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ & ΕΦΗΣ ΜΙΧΕΛΗ

ΚΟΡΝΗΛΙΑ ΧΑΤΖΗΑΣΛΑΝΗ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Η παλαιότερη φωτογραφική μαρτυρία που έχουμε από την επίσκεψη ενός σχολείου στον Παρθενώνα είναι του Παρθεναγωγείου της σχολής Χιλ το 1860. Από τότε πολλά πράγματα άλλαξαν και στην εκπαίδευση και στον Παρθενώνα.

Αισθητική αγωγή είναι το να κατευθύνεις τους ανθρώπους να καταλάβουν και να ερμηνεύσουν το ωραίο στη φύση και στην τέχνη. Όλοι ανταποκρίνονται με ευχάριστο συναίσθημα σε ορισμένες αναλογίες, σχήματα, επιφάνειες, όγκους, υφή, συνδυασμούς χρωμάτων. Και είναι σπουδαίο να οδηγηθούν οι νέοι κυρίως άνθρωποι σε αυτή την αισθητική χαρά, να μυηθούν δηλαδή στο ωραίο. Ο ασφαλέστερος τρόπος γι' αυτό είναι μέσω της κλασικής τέχνης, αυτής που για πολλούς λόγους αντέχει στο χρόνο και έχει παγκόσμια απήχηση. Έτσι, και μόνο η γνωριμία με τα κλασικά έργα της Ακρόπολης αποτελεί αισθητική αγωγή. Και όταν η γνωριμία πλουτισθεί με γνώσεις, παραστάσεις, εμπειρίες και συσχετισμούς με τον πολιτισμό, το αποτέλεσμα γίνεται άμεσο και θετικό. Πάνω σε αυτά οικοδομήθηκε το σύστημα που ακολουθούμε.

Οι μαθητές των σχολείων επισκέπτονται σήμερα την Ακρόπολη ή το Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως και τα προσεγγίζουν μέσα από συγκεκριμένα θέματα. Έτσι στην Ακρόπολη το ένα θέμα είναι η *αναζήτηση της θεάς Αθηνάς* και της αρχαίας λατρείας της με τη βοήθεια εντύπου, στο οποίο για κάθε άγαλμα της θεάς Αθηνάς υπάρχει σχέδιο και περιγραφή. Πιο αναλυ-

τικά, σε κάθε θέση, περιγράφονται τα επιμέρους αγάλματα, ο γλύπτης, το υλικό και οι τεχνικές κατασκευής στην αρχαιότητα, οι διαστάσεις, η σχέση τους με το κτίριο και το χώρο. Παράλληλα περιγράφονται οι ιδιότητες της θεάς, τα σύμβολά της, ιστορίες από τη μυθολογία και η λατρεία της στην αρχαία Αθήνα. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος οι μαθητές παίρνουν σελιδοδείκτες με τη μορφή της Αθηνάς Παρθένου και Παναθηναϊκούς αμφορείς με τη μορφή της Αθηνάς Προμάχου. Τέλος, τοποθετούν γύρω από το προοπτικό σχέδιο του βράχου της Ακροπόλεως με τα μνημεία, αυτοκόλλητα με τα διάφορα αγάλματα της θεάς, κάνοντας έτσι ένα μάθημα τοπογραφίας.

Το δεύτερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει ως θέμα την *πορεία του αρχαίου περιηγητή Πausανία* πάνω στην Ακρόπολη. Αποσπάσματα από τα αρχαία κείμενα του Πλούταρχου και του Πausανία, η μετάφρασή τους και οι σχεδιαστικές αποκαταστάσεις των μνημείων της Ακροπόλεως διευκολύνουν την κατανόησή τους από τους μαθητές.

Η επίσκεψη στο Κέντρο Μελετών αντίστοιχα οργανώνεται με δύο θέματα: Το ένα έχει θέμα την *Ζωφόρο του Παρθενώνος*, όπου οι μαθητές μετά το πρόγραμμα ακολουθούν οδοιπορικά με θέματα τη σύνθεση της πομπής των Παναθηναίων, τους εικονιζόμενους θεούς του Ολύμπου, τα άλογα της πομπής, και την αρχαία ελληνική ενδυμασία.

Το άλλο έχει θέμα την *κατασκευή ενός αρχαίου ναού*, κατά τη διάρκεια του οποίου οι μαθητές βήμα προς βήμα φτιάχνουν ένα δικό τους αρχαίο ναό. Επιλέγουν τον θεό στον οποίο θα αφιερωθεί ο ναός και δημιουργούν το λατρευτικό του άγαλμα. Σχεδιάζουν την κάτοψή του, επιλέγουν το ρυθμό, κατασκευάζουν τόσο το «ίνδαλμα» (το πρόπλασμα) του κτιρίου όσο και πρότυπα των κιονοκράνων του. Παρουσιάζουν ακόμα σχέδια για το θύρωμα και τα θυρόφυλλα του ναού.

Όπως όλοι γνωρίζουμε, όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα συμπληρώνονται, ολοκληρώνονται, με μία καλή βιβλιοθήκη, με την αναζήτηση των στοιχείων για το θέμα που ερευνούν και την ψυχαγωγία των μαθητών μέσα από τον κόσμο του βιβλίου. Το παιδί πρέπει να μάθει να ανατρέχει στα βιβλία, να μάθει να διαβάζει. Είναι φυσικό λοιπόν μία επιλογή βιβλιογραφίας να ολοκληρώνει κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Δεδομένου ότι τα μνημεία της Ακροπόλεως περιλαμβάνονται στη διδακτέα ύλη των περισσότερων σχολείων όλου του κόσμου, το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα είναι πάντοτε ζωντανό. Οι αιτήσεις για προγράμματα είναι τόσο πολλές (τα προγράμματα που ανέφερα κλείνουν

σε μια εβδομάδα για όλον το χρόνο), ώστε πολύ σύντομα συνειδητοποιήσαμε ότι η μόνη δυνατότητα ανταποκρίσεώς μας και η πρώτη μας προτεραιότητα πρέπει να είναι η προετοιμασία του κάθε εκπαιδευτικού που ενδιαφέρεται.

Στόχος μας λοιπόν έγινε η συχνή επαφή με τον εκπαιδευτικό, ώστε αυτός με τη βοήθεια των ειδικών σεμιναρίων και του ειδικά κατασκευασμένου Παιδαγωγικού Υλικού να κάνει μόνος του τα σχετικά μαθήματα τόσο στο σχολείο, όσο και κατά την επίσκεψη των μαθητών στον αρχαιολογικό χώρο και στο μουσείο.

Τα σεμινάρια σε εκπαιδευτικούς διαρκούν από μία έως τέσσερις ημέρες. Σε αυτά έχουν μέχρι σήμερα λάβει μέρος περίπου οκτώ χιλιάδες εκπαιδευτικοί. Περίπου οκτακόσιοι εκπαιδευτικοί έχουν λάβει μέρος σε περισσότερα σεμινάρια, σε ειδικά προγράμματα, στα ετήσια συνέδρια και έχουν επανειλημμένως χρησιμοποιήσει το δανειστικό υλικό μας.

Το εκπαιδευτικό υλικό είναι μια από τις προτεραιότητες του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Εφορείας Ακροπόλεως. Αποτελείται από κείμενα ειδικά γραμμένα από το τμήμα μας, τα οποία συνοδεύονται από διαφάνειες, βιβλία και αντίγραφα. Δύο αφίσες με θέματα η «Ακρόπολις των Αθηνών κατά την αρχαιότητα» και «Κίονες των τριών ρυθμών της κλασικής αρχιτεκτονικής» τυπώθηκαν με τη χορηγία της Ένωσης Φίλων της Ακροπόλεως και διανέμονται στα σχολεία που μας τις ζητούν. Ο εκπαιδευτικός σήμερα μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σε οκτώ ενημερωτικά Φυλλάδια, τέσσερα Οδοιπορικά, έξι Μουσειοσκευές και εικοσιπέντε Εκπαιδευτικούς Φακέλους. Πολύ συνοπτικά θα περιγράψω τις Μουσειοσκευές.

Το Ιερό της Ακροπόλεως: Η μουσειοσκευή αποτελείται από ένα πρόπλασμα του βράχου της Ακροπόλεως σε κλίμακα 1:500, από τα επιμέρους προπλάσματα των κτιρίων του Ιερού και τέλος από τον Εκπαιδευτικό Φάκελο. Ο μαθητής παρατηρεί και τοποθετεί τα κτίρια στο βράχο, τα συγκρίνει, μελετάει τις διαστάσεις τους, τις αναλογίες των όγκων, τη λειτουργία του κάθε κτιρίου, τον προσανατολισμό και την ακριβή του θέση στην Ακρόπολη. Αντίγραφα βωμών, αναθημάτων, προσκυνητών και θυσιαστηρίων ζώων, με τα σχετικά κείμενα βοηθούν τον μαθητή να αναπαραστήσει με τη φαντασία του το λαμπρό Ιερό όπου οι Αθηναίοι λάτρευαν την προστάτιδα Θεά τους.

Οι ρυθμοί της κλασικής αρχιτεκτονικής: Η μουσειοσκευή περιέχει τον Εκπαιδευτικό Φάκελο καθώς και σφραγίδες, με τη βοήθεια των οποίων οι μαθητές μπορούν να συνθέσουν τον Δωρικό, τον Ιωνικό και τον Κορινθιακό

ρυθμό. Με τη βοήθεια σχεδίων, διαγραμμάτων και φωτογραφιών από ειδικά επιλεγμένα μνημεία, τα παιδιά με τις σφραγίδες αυτές και μελάνι διαφορετικών χρωμάτων δημιουργούν όψεις κτιρίων των διαφόρων ρυθμών σε δικές τους συνθέσεις.

Λιθοξοϊκή: Η μουσειοσκευή περιέχει ένα κομμάτι μάρμαρο στο οποίο διακρίνονται διαδοχικά τα ίχνη των εργαλείων που χρησιμοποιούσαν οι αρχαίοι έλληνες τεχνίτες. Περιέχει επίσης μαντρακάδες και μια σειρά εργαλείων, όμοιων με τα αρχαία, σε αντιστοιχία με τα ίχνη τους πάνω στο μάρμαρο. Στόχος της μουσειοσκευής αυτής είναι οι μαθητές να δοκιμάσουν να λαξεύσουν λίθους και μάρμαρα και έτσι να έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν τις δυσκολίες των υλικών. Επίσης να παρατηρήσουν τα ίχνη των διαφόρων εργαλείων και να μάθουν να τα αναγνωρίζουν επάνω σε επιφάνειες αρχαίων κτιρίων και γλυπτών.

Αρχαία ελληνική ενδυμασία: Η μουσειοσκευή περιλαμβάνει μια σειρά αντιγράφων των βασικών τύπων της αρχαίας ενδυμασίας. Οι πρώτες ύλες, περόνες, πόρπες, ζώνες, σανδάλια καθώς και ο Εκπαιδευτικός Φάκελος, που περιέχει κείμενα και διαφάνειες, βοηθούν τους μαθητές να μελετήσουν και να δοκιμάσουν τα ρούχα. Τους βοηθούν επίσης να εντοπίσουν τους διάφορους τύπους ενδυμασίας σε οποιοδήποτε Μουσείο υπάρχει συλλογή αρχαίων γλυπτών και αγγείων.

Αρχαία ελληνικά μουσικά όργανα: Η μουσειοσκευή περιλαμβάνει αντίγραφα των αρχαίων οργάνων. Οι μαθητές με τη βοήθεια διαφανειών, βιβλίων, σχεδίων και μιας μαγνητοταινίας έχουν τη δυνατότητα να περιεργαστούν και να μελετήσουν τα όργανα αυτά. Μπορούν επίσης να εντοπίσουν τις μορφές τους σε παραστάσεις πάνω σε αρχαία γλυπτά και αγγεία.

Η ζωφόρος του Παρθενώνα: Η ζωφόρος του Παρθενώνα, η συνεχής ζώνη με ανάγλυφες μορφές που περιέτρεχε το επάνω μέρος του κυρίως ναού πίσω από την εξωτερική κιονοστοιχία, είχε συνολικό μήκος 160 μέτρα και ύψος περίπου ένα μέτρο. Θέμα της ήταν η πομπή των Παναθηναίων, στην οποία συμμετέχουν 360 περίπου ανθρώπινες μορφές και περισσότερα από 200 ζώα, κυρίως άλογα. Η μουσειοσκευή περιέχει εκμαγεία των λιθοπλίνθων της Δυτικής Ζωφόρου σε κλίμακα 1:20. Η υπόλοιπη Ζωφόρος εικονίζεται σε πλαστικοποιημένες φωτογραφίες στην ίδια κλίμακα. Ένα κομμάτι πεντελικού μαρμάρου, τα εργαλεία, ένας χρωματισμένος λίθος και τέλος το εκμαγείο της κεφαλής ενός ιππέα, δίνουν περισσότερα στοιχεία στον μαθητή και την επαφή με την πραγματική κλίμακα του μνημείου.

Θα τελειώσω την παρουσίαση των Μουσειοσκευών δείχνοντάς σας το

πρόγραμμα «*Μία Μέρα με τη Ζωφόρο του Παρθενώνος*», πρόγραμμα για μεμονωμένα παιδιά που έγινε μέσα στο ΚεΜΑ με τη βοήθειά τους. Το πρόγραμμα αρχίζει με τη γενική ενημέρωση σε όλους τους μαθητές μαζί. Στη συνέχεια χωρίζονται ανάλογα με την ηλικία σε ομάδες των 12-14 παιδιών και κάθε 15' λεπτά μετακινούνται κυκλικά και συμμετέχουν σε 8 εργαστήρια. Πρώτα με τη βοήθεια της μουσειοσκευής της Λιθοξοϊκής λαξεύουν μάρμαρο και καταλαβαίνουν τις δυσκολίες του υλικού. Κατόπιν ο κάθε μαθητής χυτεύει στις πλαστικές μήτρες μία λιθόπλινθο της Ζωφόρου σε κλίμακα και τη χρωματίζει. Ψάχνει να τον εντοπίσει στην έκθεση και όλη μαζί η ομάδα συνθέτει ολόκληρη τη Ζωφόρο. Με τη βοήθεια της μουσειοσκευής της αρχαίας ενδυμασίας ψάχνουν να βρουν τα διάφορα είδη ρούχων που φορούν οι πομπείς. Με τη βοήθεια της μουσειοσκευής των Μουσικών οργάνων ψάχνουν να βρουν τους αυλούς και τις κιθάρες των μουσικών. Προσπαθούν να διακρίνουν τα διαφορετικά ζώα, τα άλογα, τα κριάρια, τα βόδια. Ακολουθεί η αρχαιολογική και στυλιστική ανάλυση μίας λιθοπλίνθου της Ζωφόρου, όπου προσπαθούν να αναλύσουν τη σύνθεση, να διακρίνουν διαφορετικά χέρια γλυπτών. Το πρόγραμμα ολοκληρώνεται με το θεατρικό παιχνίδι, όπου οι μαθητές κάθονται σε «δίφρους» και αναζητούν τους θεούς.

Οι Μουσειοσκευές αυτές έχουν ταξιδεύσει από το 1991 που έγιναν οι πρώτες σε περίπου 600 σχολεία σε ολόκληρη την Ελλάδα και τις έχουν χρησιμοποιήσει σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που κρατούμε περίπου 50.000 μαθητές.

Η προσπάθεια αυτή συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς ολοκληρώνεται με τα ετήσια *συνέδρια*, που οργανώνει η Α' Εφορεία, κάθε Μάιο, με θέμα «*Εκπαιδευτικοί και προγράμματα για την Ακρόπολη*». Τέτοια συνέδρια έγιναν το 1991, το 1992 και το 1994, υπήρξαν δε, ένα βήμα διαλόγου μεταξύ εκπαιδευτικών με κοινά ενδιαφέροντα για τη διδασκαλία μέσα από το πολιτισμικό μας περιβάλλον. Η Ακρόπολη αφ' ενός λόγω της σημασίας της και αφ' ετέρου λόγω της ύπαρξης οργανωμένου τμήματος εκπαιδευτικών προγραμμάτων δημιουργεί απλώς το ερέθισμα και την παρότρυνση για να προχωρήσουν οι εκπαιδευτικοί σε δικές τους εργασίες και να αναπτύξουν τις δικές τους ιδέες. Το τέταρτο συνέδριό μας οργανώθηκε στις 11 Μαΐου 1996.

Τον Σεπτέμβριο του 1994 κυκλοφόρησαν τα πρακτικά των τριών συνεδρίων. Η αξία τους συνίσταται στην πολυμερή και διεπιστημονική προέλευση των ανακοινώσεων. Ο εκπαιδευτικός που ενδιαφέρεται, έχει τη

δυνατότητα να δει συγκεντρωμένα 52 πρωτότυπα προγράμματα σχετικά με την Ακρόπολη και την εποχή της, τα οποία εμπεριέχουν νέες ιδέες, καθώς και μεθόδους και εφαρμογές που συνάδελφοί του με το ίδιο υπόβαθρο, τις ίδιες δυνατότητες και τους ίδιους στόχους δημιούργησαν. Ο εκπαιδευτικός που ενδιαφέρεται μπορεί να αντιγράψει την ιδέα ή τη μέθοδο, μπορεί να την προσαρμόσει στα δικά του δεδομένα, μπορεί τέλος να δημιουργήσει κάτι καινούργιο, κάτι δικό του.

Μέσα από τις ανακοινώσεις αυτές έχουμε τη δυνατότητα να παρακολουθήσουμε τόσο τη διαδικασία της διδασκαλίας, όσο και τις διαφορετικές τεχνικές που οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν. Όλων των ειδών οι μέθοδοι και τα υλικά χρησιμοποιούνται για να επιτευχθεί ο στόχος, δηλαδή η δημιουργία του κάθε μαθητή, αυτή που τον εκφράζει περισσότερο. Σε κάποιες από τις ανακοινώσεις ο εκπαιδευτικός δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην παράλληλη γνώση που ο μαθητής μπορεί να συγκεντρώσει, στην ορολογία της αρχιτεκτονικής, στα ιστορικά γεγονότα. Αλλού το ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού είναι στραμμένο εξ ολοκλήρου στην αύξηση της δημιουργικότητας του μαθητή και στην καλλιτεχνική του έκφραση.

Μέσα από τις ανακοινώσεις παρακολουθούμε τη διδασκαλία ελεύθερου και γραμμικού σχεδίου. Η μελέτη του χρώματος γίνεται με όλων των ειδών τις μογιές, με τέμπερα, με κηρομογιές, με ακουαρέλλα. Ζωγραφική σε γυαλί, οι τεχνικές του μπατίκ, του κολλάζ και του χναριού συμπληρώνουν την εικόνα.

Οι κίονες και οι κεραμώσεις της Ακροπόλεως δημιούργησαν την έμπνευση για ελεύθερη έκφραση διακοσμητικών στοιχείων καθώς και σχημάτων με καλειδοσκοπική μορφή. Πολλά νέα ακροκέραμα δημιουργήθηκαν έτσι. Οι γλυπτικές δυνατότητες αυξάνονται με τη χρήση διαφόρων ευκολόχρηστων υλικών. Έτσι η κενταυρομαχία αποδίδεται με σαπούνι, με γύψο, με papier-maché. Οι ρητίνες, ο πηλός, η πορσελάνη είναι κάποια από τα υλικά που χρησιμοποιούν επίσης οι μαθητές. Το γλυπτό γίνεται σε πλαστελίνη· από το ανάγλυφο που δημιούργησε ο μαθητής γίνεται μήτρα από την οποία κατασκευάζονται διάφορα εκμαγεία. Κοσμήματα όλων των ειδών δημιουργούνται από τις πλαστικές μήτρες που συνοδεύουν τη μουσειοσκευή της Ζωφόρου. Γίνεται προσπάθεια επίσης να δουλευτούν αρχαίες τεχνικές.

Το όνομα της Ακροπόλεως γράφεται από μελλοντικούς γραφίστες με πολλούς τρόπους. Αφίσες για το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων σχεδιάζονται, καθώς επίσης και μπουκάλια αρωμάτων, ρολόγια Swatch, έπιπλα. Άλλοι κατασκευάζουν επιτραπέζια παιχνίδια με σχετικά θέματα.

Τα λατομεία και οι γερανοί είναι ιδιαίτερα αγαπητό θέμα στους μαθητές. Η οργάνωση μίας εταιρείας με την ονομασία «Μαρμαρογλυπτική Αθηνών: ο Ικτίνος» που παρήγαγε μακέτες των λατομείων, είναι ανάμεσα στα έργα των παιδιών.

Κίονες, κιονόκρανα, και όλων των ειδών οι μακέτες ναών κατασκευάζονται. Ο ναός γίνεται από χαρτόνι, από γύψο, από καλαμάκια, από ζάχαρι επάνω σε μία τούρτα. Τα μακαρόνια μας προσφέρουν ιδιαίτερες δυνατότητες για να φτιάξουμε πόρτες αρχαίων ναών, οι οποίες μάλιστα ανοίγουν για να φανεί το λατρευτικό άγαλμα.

Κάποιοι μαθητές αναζήτησαν σπόλια και κλασικές μορφές σε Βυζαντινές εκκλησίες, σε Νεοκλασικά και Μεταμοντέρνα κτίρια καθώς και σε έργα γνωστών καλλιτεχνών του 19ου και του 20ού αιώνα. Η κλασική αρχιτεκτονική και οι ρυθμοί της στάθηκαν η έμπνευση για το σχεδιασμό της «Πόλης του Μέλλοντος με αρχαία Ελληνικά στοιχεία». Έτσι σχεδιάστηκαν ένα τριώροφο κτίριο για στάθμευση αυτοκινήτων με κίονες γύρω-γύρω, μία discothèque με τη μορφή ακροκεράμου και πολλά άλλα ενδιαφέροντα κτίρια.

Το Ερέχθειο κατασκευάστηκε με έτοιμα κινητά στοιχεία (lego)· στην πομπή των Παναθηναίων (για τους προσκυνητές και τα ζώα) χρησιμοποιήθηκαν έτοιμες φιγούρες (playmobil). Η διδασκαλία του αρχαίου δωδεκάθεου μέσα από την ενότητα της Ζωφόρου, είναι πολύ αγαπητή στα παιδιά. Στην Δ' Δημοτικού, η μελέτη των 12 θεών έγινε πολύ πιο ενδιαφέρουσα στους μαθητές όταν απέδωσαν τις ιδιότητες των θεών και τα σύμβολά τους στις κούκλες τους, τους Σκανδιναβούς Ευχούληδες. Στη Β' Λυκείου αντίστοιχα, προέκυψε θεατρικό παιχνίδι-συζήτηση των θεών μεταξύ τους για τη ρύπανση των μνημείων σήμερα. Το θεατρικό παιχνίδι υπάρχει παντού, συνδυάζει και συμπληρώνει όλα τα μαθήματα και όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Σε κάποια σχολεία εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων συνεργάστηκαν, με αποτέλεσμα να προκύψουν μεγαλύτερα προγράμματα που ενσωμάτωσαν μαθήματα της Βιολογίας, της Γεωγραφίας, των Μαθηματικών, της Φυσικής και της Χημείας. Μαθητές κατασκεύασαν χρωστικές, χρησιμοποιώντας παλαιότερες μεθόδους· κατασκεύασαν επίσης όξινη βροχή στο σχολείο και πειραματίστηκαν για τα αποτελέσματά της σε πέτρες που είχαν μαζέψει.

Η ανατίναξη του Παρθενώνα το 1687 κατά την εκστρατεία του Βενετού Μοροζίνι, εξάπτει πάντα τη φαντασία των μαθητών. Το ημερολόγιο του

ναυάρχου γράφτηκε με μελάνι σε περγαμινή· εφημερίδες της εποχής μας έδωσαν δημοσιογραφικές περιγραφές των γεγονότων. Φωτογραφίες απεικόνισαν την ανατίναξη και ένα βίντεο παρουσίασε ρεπορτάζ για τις ειδήσεις των 9.00 μ.μ. με συνεντεύξεις παράλληλα του Μοροζίνι, του διευθυντή Ακροπόλεως, του ασφαλιστή και άλλων.

Η έκδοση μαθητικών εντύπων ή εργασιών από το σύνολο μίας ομάδας μαθητών είναι διαδικασία διδασκαλίας επιβεβλημένη σήμερα. Η πολυσχιδής εμπειρία της εκδοτικής εργασίας, που με τους επεξεργαστές κειμένων και τους εκτυπωτές laser μπορεί σχετικά εύκολα να έχει ένα άρτιο αισθητικά αποτέλεσμα, συγκεντρώνει πολύτιμες για τον μαθητή γνώσεις. Έτσι 93 μαθητές της Δ' Δημοτικού δημιούργησαν ένα βιβλίο για τη Ζωφόρο του Παρθενώνα. Άλλοι 106 μαθητές της Α' Γυμνασίου δημιούργησαν σε μία πρώτη μορφή τρία τεύχη με θέμα «Μια Μέρα στην Ακρόπολη» και αργότερα τα τύπωσαν σε ένα ολοκληρωμένο μικρό βιβλίο. 170 μαθητές της Γ' Γυμνασίου δημιούργησαν το βιβλίο «Οι μαθητές ζωγραφίζουν την ιστορία της Ακρόπολης», και άλλοι συγκέντρωσαν υλικό και έγραψαν οδηγούς. Έτσι 60 μαθητές της Α' Λυκείου τύπωσαν έναν «Οδηγό του Κέντρου Μελετών Ακροπόλεως» σαν αποτέλεσμα της πολύμηνης εργασίας τους για την Ακρόπολη και 30 μαθητές της Γ' Γυμνασίου έγραψαν και τύπωσαν οδηγό του αρχαιολογικού χώρου και του μουσείου Βραυρώνος, στην ανατολική Αττική.

Πολλοί εκπαιδευτικοί που συνεργάστηκαν μαζί μας διδάσκουν σε σχολεία που δεν είναι στην Αθήνα. Με αυτό το δεδομένο, επεξεργάστηκαν και προσάρμοσαν τα στοιχεία που τους ενδιέφεραν, ώστε να δημιουργήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα για τον αρχαιολογικό χώρο ή για το μουσείο της περιοχής τους και της επιλογής τους.

Το πρόγραμμα «Μια Μέρα στους Δελφούς» οργανώθηκε από καθηγητές του γυμνασίου Δαύλειας Βοιωτίας και πρόγραμμα για την καθημερινή ζωή στην αρχαία Αιανή οργανώθηκε από καθηγητές του Γυμνασίου Τρανόβαλτου Κοζάνης, καθώς επίσης και στο Μουσείο Θεσσαλονίκης. Καθηγήτριες σχολείων της Αττικής μελέτησαν, μετά από συνεργασία με την Ακρόπολη, μαζί με τους μαθητές τους άλλα κλασικά μνημεία της περιοχής, στους αρχαιολογικούς χώρους Βραυρώνος και Ραμνουίντος. Στο Βόλο και στο Χάρακα της Κρήτης, με τη βοήθεια των μουσειοσκευών οργανώθηκαν προγράμματα, όχι σε κλασικά μνημεία αυτή τη φορά αλλά στο σχολείο. Στη Σύρο, το νησί με τα καλύτερα παραδείγματα του Κλασικισμού, 26 μαθητές με ερέθισμα τις μουσειοσκευές «το Ιερό της Ακροπόλεως» και «οι Ρυθμοί

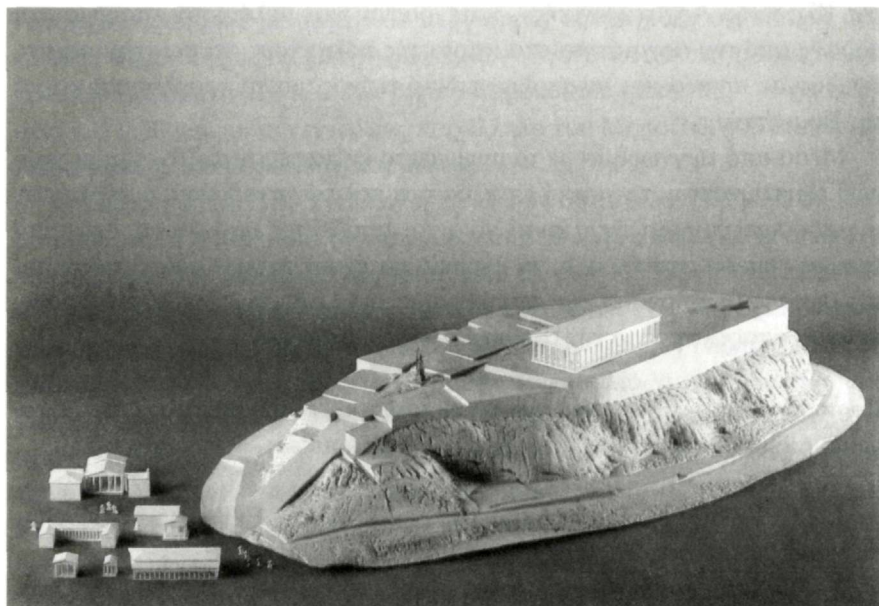
της Κλασικής Αρχιτεκτονικής», κατέγραψαν και μελέτησαν στοιχεία και μορφές από την αρχαιότητα στα κτίρια της πόλης τους, τα φωτογράφησαν, έψαξαν σε αρχεία και συνέταξαν ειδικό τεύχος για τα νεοκλασικά κτίρια της Ερμούπολης.

Μέσα από τη γνωριμία με τα μνημεία το ενδιαφέρον αυξάνεται, οι γνώσεις εξαπλώνονται, το γενικό επίπεδο των πολιτών ανεβαίνει, οι αξίες που αντιπροσωπεύουν τα έργα αυτά γίνονται αποδεκτές από όλους. Και αυτό έχει ως έμμεσο αποτέλεσμα, τα μνημεία να έχουν περισσότερες πιθανότητες σωστής συντήρησης και επιμήκυνσης της ζωής τους μέσα στο χρόνο, πράγμα απαραίτητο για την αισθητική αγωγή όλων μας.

Περισσότερες πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά προγράμματα της Εφορείας Ακροπόλεως μπορείτε να βρείτε στις παρακάτω δημοσιεύσεις:

1. «Το Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως - Ιστορία - Εκθέσεις - Χρήσεις», *Αρχαιολογία*, τεύχος 29, Δεκέμβριος 1988, σσ. 44-46.
2. «Έκπαιδευτικά Προγράμματα στην Ακρόπολη», *Εικαστική Παιδεία*, τεύχος 3, Αθήνα 1988, σσ. 53-56.
3. «Μουσειοσκευές και Εποπτικό Υλικό για τον Εκπαιδευτικό της Α' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων», *Αρχαιολογία*, τεύχος 38, Μάρτιος 1991, σσ. 11-22.
4. «Εκπαιδευτικά Προγράμματα στην Ακρόπολη», *Εικαστική Παιδεία*, τεύχος 10, έτος 1994, σσ. 81-96.
5. «Οι εκπαιδευτικοί μιλούν για την Ακρόπολη», *Αρχαιολογία*, τεύχος 52, Σεπτέμβριος 1994.

Σημείωση: Όλες οι υπηρεσίες του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Α' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων προσφέρονται δωρεάν.

1. Η μουσειοκατασκευή «Το ιερό της Ακροπόλεως».

2. Μουσείοκατασκευή «Λιθοξοϊκή».

3. Μουσείοκατασκευή «Αρχαία μουσικά όργανα».

4. Το εκπαιδευτικό υλικό «Ακρόπολη».